

บทที่ 3

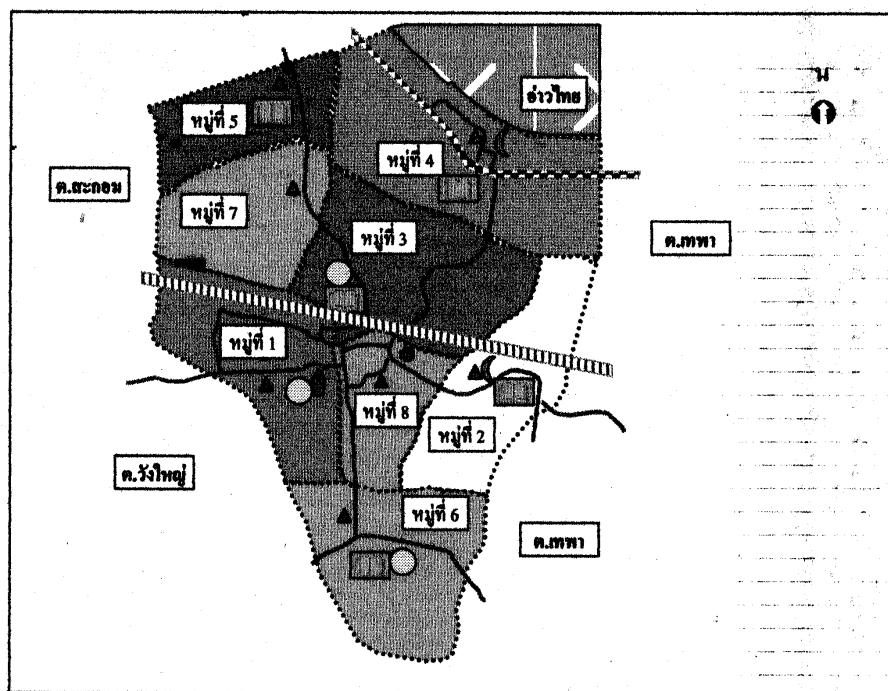
บริบทของชุมชน

1. ลักษณะทางกายภาพของชุมชนและประชากร

บ้านน้ำเปรี้ยว (ชื่อสมมติ) เป็นหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองหมู่ที่ 2 ของตำบลเกาะแก้ว (ชื่อสมมติ) อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ระยะทางห่างจากตัวจังหวัด 73 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 9,892 ไร่ ทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่ 4 หมู่ 6 และหมู่ที่ 8 ตำบลเกาะแก้ว ตามลำดับ ส่วนทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่ที่ 4 ของตำบลเทพา (รูปที่ 2 และ 3)

รูปที่ 2 แผนที่อำเภอเทพา (ตำบลเกาะแก้วเป็นชื่อสมมติ)

รูปที่ 3 แผนที่ตำบลเกาะแก้ว แสดงบ้านน้ำเปรี้ยว (หมู่บ้านที่ 2)

พื้นที่ของหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเนินเขาเตี้ยๆและพื้นที่ราบ (รูปที่4) บริเวณที่เป็นเนินเขาชาวบ้านเรียกว่า “ควน” เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราและทำสวนพืชผัก เช่น แตงกวา แตงโม และถั่วฝักยาว ส่วนพื้นที่ราบเป็นทุ่งนาและบริเวณที่ตั้งบ้านเรือน

รูปที่ 4 ลักษณะภูมิประเทศของบ้านน้ำเปรี้ยว

เดิมในหมู่บ้านไม่มีถนน ชาวบ้านเดินทางไปไหนด้วยทางเกวียนและใช้รถจักรยานปั่นไปตามไหล่ทางรถไฟ ซึ่งปัจจุบันในหมู่บ้าน ยังมีการใช้จักรยานกัน สังกัดได้จากหญิงผู้สูงอายุทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมก็ยังใช้จักรยานปั่นไปตามถนนไปทำธุระภายในหมู่บ้าน (รูปที่ 5) ต่อมามีการตัดถนนผ่านกลางหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2519 ถนนสายนี้ตัดเข้าสู่หมู่บ้านในแนวทิศตะวันออก - ตะวันตก เป็นถนนลูกรังตลอดสายยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ชาวบ้านเรียกว่า “ถนนคึกฤทธิ์” เนื่องจากสร้างตรงกับสมัยที่ ฯพณฯ คึกฤทธิ์ ปราโมทย์เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ทางราชการได้ลาดยางถนนช่วงที่เชื่อมต่อกับหมู่ที่ 8 เข้ามาในหมู่บ้านยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ส่วนอีก 2 กิโลเมตรที่เหลือยังคงเป็นถนนลูกรังอยู่จนถึงปัจจุบัน (รูปที่ 6)

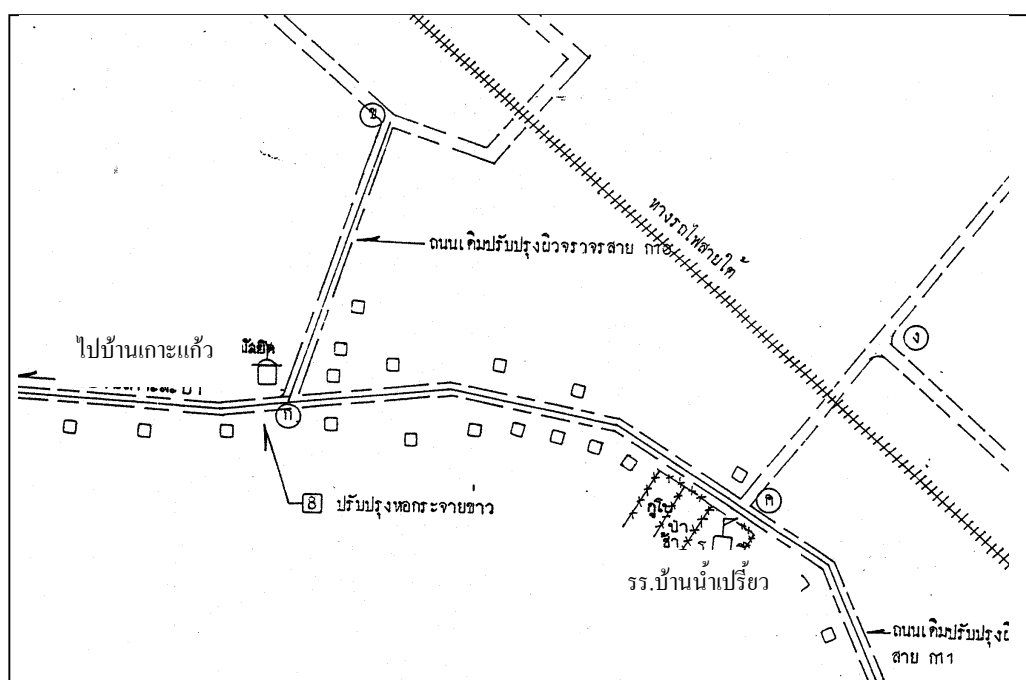

รูปที่ 5 การใช้รถจักรยานสัญจรในหมู่บ้าน

รูปที่ 6 ถนนลาดยางและถนนลูกรังในหมู่บ้าน

ถนนสายนี้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของหมู่บ้านที่ชาวบ้านใช้สัญจรไปหมู่บ้านต่างๆ และเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับเส้นทางคมนาคมภายนอก ชาวบ้านใช้ถนนสายนี้เดินทางไปสถานีอนามัยตำบลเกาะแก้ว ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลเกาะแก้ว และไปโรงพยาบาลเทพา ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลเทพา นอกจากนั้นยังใช้สัญจรเข้าตัวเมืองเทพา ไปต่างอำเภอและไปต่างจังหวัดได้ เพราะเป็นเส้นทางที่เปิดโลกของคนในชุมชนสู่โลกภายนอก (รูปที่ 7)

รูปที่ 7 เส้นทางคมนาคมในหมู่บ้านและเส้นทางติดต่อกับภายนอกหมู่บ้าน

เมื่อมีถนนก็มีไฟฟ้าและน้ำประปาเข้ามาในหมู่บ้านเป็นลำดับ โดยไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อ ปี พ.ศ. 2528 และมีน้ำประปาใช้เมื่อ พ.ศ. 2541 พร้อมกับถนนลาดยาง ก่อนหน้านั้นชาวบ้านใช้น้ำบ่อตื้นที่ขุดไว้ใช้เองในกลุ่มเครือญาติที่บ้านอยู่ใกล้กัน และใช้น้ำจากบ่อน้ำโยกของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ซึ่งตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ปัจจุบันใช้น้ำประปาของกรมทรัพยากรธรณีซึ่งที่ตั้งของถังประปามี 2 แห่ง คือ ที่โรงเรียนหนึ่งแห่งและอีกหนึ่งแห่งตั้งอยู่บริเวณห่อมบ้านเรือนไทยมุสลิม โดยชาวบ้านที่ใช้น้ำประปาทุกครัวเรือนเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาของหมู่บ้าน

เส้นทางคมนาคมที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่งที่ตัดผ่านหมู่บ้าน คือ ทางรถไฟ ที่ตัดผ่านหมู่บ้านในแนวเดียวกับถนน ทางรถไฟเป็นเขตแดนสำคัญที่แบ่งพื้นที่หมู่บ้านออกเป็น 2 ส่วน คือ ทางทิศเหนือของทางรถไฟเป็นเขต “น้ำเปรี้ยว” ส่วนทางทิศใต้ของทางรถไฟเป็นเขต “น้ำดี” กล่าวคือ ถ้าขุดบ่อน้ำตื้นทางฟากทิศเหนือของทางรถไฟจะเป็นน้ำส้หมายถึงน้ำมีรสเปรี้ยว ดื่มไม่ได้ แต่ถ้าขุดบ่อน้ำตื้นทางฟากทิศใต้ของทางรถไฟ ซึ่งเป็นบริเวณชุมชนบ้านน้ำเปรี้ยว จะเป็นน้ำดี หมายถึง

ถึงน้ำไม่มีรสเปรี้ยว สามารถดื่มกินได้ แม้บริเวณในชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนมีบ่อน้ำเปรี้ยวอยู่เพียงแห่งเดียว แต่ชาวบ้านก็เรียกชื่อชุมชนแห่งนี้ว่า “บ้านน้ำเปรี้ยว” ทั้งๆที่บ่อน้ำดินแห่งอื่นๆในหมู่บ้านเป็นน้ำดี

สองฟากฝั่งของถนนลูกรังที่พบกับถนนที่มาจากบ้านท่าฤดี หมู่ที่ 4 ของ ตำบล เทพา จะเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านกลุ่มไทยพุทธ (รูปที่ 8) โดยชาวบ้านจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในละแวกเดียวกัน ประมาณ 35 ครัวเรือน หย่อมบ้านนี้ คนในหมู่บ้านเรียกว่า “บ้านออก” หรือ “ท่าออก” เนื่องจากอยู่ฝั่งทิศตะวันออกของหมู่บ้านซึ่งถ้าพูดว่า “ไปบ้านออก” หรือ “ไปท่าออก” ก็เป็นที่เข้าใจกันว่าไปบ้านกลุ่มไทยพุทธ

รูปที่ 8 ถนนลูกรังที่เชื่อมต่อกับถนนที่มาจากบ้านท่าฤดี

สถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ที่บ้านออก คือ โรงเรียนบ้านน้ำเปรี้ยว (ชื่อสมมติ) เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มก่อตั้งโดยการบริจาคที่ดินของคนในหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2500 ส่วนชาวบ้านช่วยกันหาไม้ตัดไม้มาสร้างอาคารเรียนและโต๊ะ เก้าอี้ของเด็กนักเรียน พื้นอาคารเป็นพื้นดิน นักเรียนนั่งเรียนกันบนพื้นดิน เมื่อสร้างอาคารเรียนเสร็จทางรัฐบาลจึงส่งครุมา ตอนนั้นทั้งโรงเรียนมีครูเพียงคนเดียว ปัจจุบันโรงเรียนบ้านน้ำเปรี้ยวมีอาคารเรียนที่ได้รับการพัฒนาเหมือนโรงเรียนอื่นๆ (รูปที่ 9)

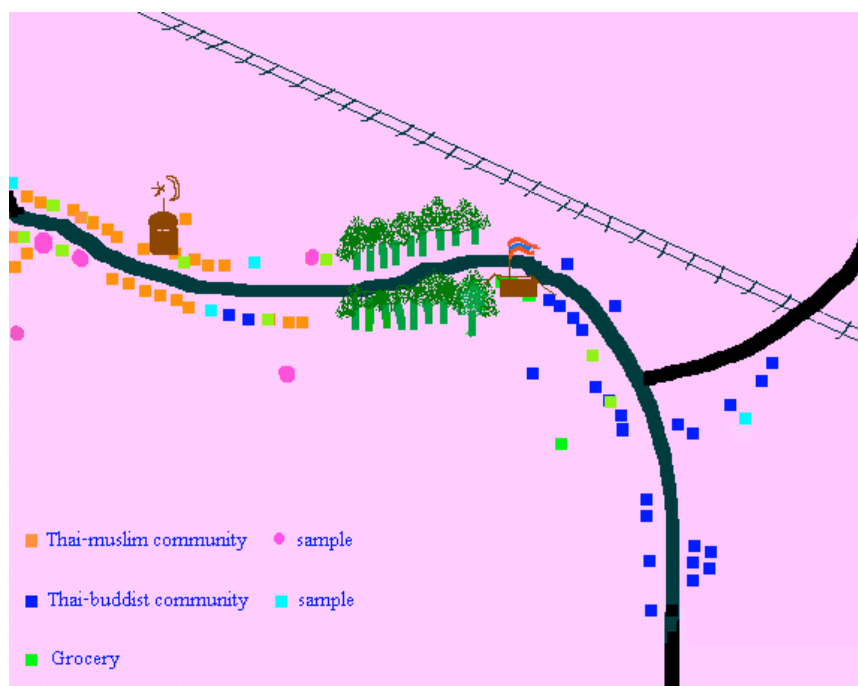
รูปที่ 9 โรงเรียนบ้านน้ำเปรี้ยว ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน

โรงเรียนบ้านน้ำเปรี้ยว มีเด็กนักเรียนทั้งหมด 95 คน มีครู 8 คน มีตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูคนหนึ่งเป็นครุคนหนึ่งของโรงเรียนบ้านน้ำเปรี้ยวบอกว่าชั้นอนุบาลเริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2523 เนื่องจาก อาชีพของผู้ปกครองเด็กที่นี่ทำสวนยาง จึงไม่มีเวลาดูแลลูกในช่วงเช้า เด็กๆจึงตามพี่ไปโรงเรียน และมีเด็กส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองนำมาฝากไว้ด้วยตนเองด้วย ประกอบกับในตอนนั้น ทางมีโครงการเตรียมเด็กมุสลิมมาเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูคนหนึ่งจึงได้นำโครงการนี้เข้ามาในโรงเรียนและเริ่มเปิดให้มีชั้นอนุบาลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

พื้นที่ติดกับบริเวณโรงเรียน คือ ป่าช้าของไทยพุทธ (รูปที่10) ซึ่งอยู่ติดกับกุโบร์หรือ สถานที่ฝังศพของชาวบ้านไทยมุสลิม เมื่อเดินทางไปตามถนนลูกรังเข้าไปในหมู่บ้านเรื่อยๆ จะเป็นบริเวณสวนยาง ช่วงนี้เป็นบริเวณที่ไม่ค่อยมีบ้านเรือน จากนั้นก็จะพบกลุ่มบ้านเรือนตั้งเรียงรายอยู่ตามสองข้างถนนอีกห้อมหนึ่ง เป็นบริเวณที่มีทั้งบ้านเรือนของชาวบ้านไทยพุทธและไทยมุสลิมอยู่ปะปนกัน (รูปที่11) ถัดเข้าไปในตัวหมู่บ้าน จะเป็นบริเวณที่มีบ้านเรือนของชาวบ้านไทยมุสลิมตั้งอยู่อย่างหนาแน่นที่สุดของหมู่บ้านและเป็นประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนี้ ชาวบ้านเรียกละแวกนี้ว่า “ศูนย์บ้าน” หรือ “โนบ้าน” สถานที่สำคัญของ ”โนบ้าน” คือ “มัสยิดนุรรุคดิน” ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญที่ใช้ประกอบศาสนกิจของชาวบ้านไทยมุสลิม (รูปที่ 12)

รูปที่ 10 ป่าช้าของไทยพุทธอยู่ติดกับโรงเรียนและกุโบร์ของไทยมุสลิม

รูปที่ 11 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของกลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิม

รูปที่ 12 มัสยิดนุรุดดิน สร้างเมื่อประมาณ 20 ปี มาแล้ว

โดยผู้ริเริ่มในการสร้างต้องการให้เป็นคล้ายสำนักสงฆ์เล็กที่เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจตามหลักศาสนา เมื่อสร้างเสร็จจึงได้ชักชวนคนไทยมุสลิมในหมู่บ้านมาทำละหมาด ซึ่งได้ปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นมัสยิดยังเป็นสถานที่ที่ใช้ทำกิจกรรมตามประเพณีสำคัญๆ เช่น การออกบวช และเป็นสถานที่ที่ใช้สอนศาสนาให้แก่เด็กไทยมุสลิมในหมู่บ้านในวันเสาร์และวันอาทิตย์ โต๊ะอิหม่าม พูดถึงการเรียนศาสนาอิสลามว่า ไม่ได้จำกัดว่าต้องเรียนระดับไหนเหมือนการเรียนหนังสือสายสามัญที่เรียนระดับประถมศึกษาเสร็จเสร็จต้องต่อระดับมัธยมศึกษาแล้วจึงจะไปต่อระดับอุดมศึกษา แต่การเรียนศาสนาเรียนได้ตลอดชีวิต ไม่มีวันจบสิ้น

ปัจจุบันประชากรของบ้านน้ำเปรี้ยวจากข้อมูลพื้นฐานของสถานีอนามัยตำบลเกาะแก้ว ปี พ.ศ. 2546 มีจำนวน 153 ครัวเรือน ประชากรของหมู่บ้านมีทั้งหมด 694 คน เป็นไทยพุทธ ร้อยละ 35 และไทยมุสลิมร้อยละ 65 สัดส่วนผู้ชายกับผู้หญิงพอกัน มีเด็กนักเรียนประถมศึกษา 102 คน เด็กอายุ 0-3 ปี ในหมู่บ้านตามรายชื่อในทะเบียนทั้งหมด 59 คน

2. ความทรงจำทางสังคมของคนในชุมชน

บ้านน้ำเปรี้ยวเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งเท่านั้น จึงไม่มีการบันทึกประวัติความเป็นมาของชุมชนไว้เป็นหลักฐานทางวิชาการที่ชัดเจน มีเพียงคำบอกเล่าจากปากต่อปากของคนในชุมชนซึ่งแม้จะมีเขียนไว้บ้างก็เป็นสมบัติส่วนบุคคลที่บันทึกไว้จากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ ดัง

นั้นประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านจึงไม่ได้มีการตรวจสอบให้แน่ชัดว่าที่แท้จริงเป็นมาอย่างไร ได้แต่เล่าต่อกันมา ซึ่งเรื่องเล่าก็มีทั้งจากคนไทยพุทธและไทยมุสลิม พอจะประมวลเป็นเรื่องราวได้ว่า หมู่บ้านนี้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2347 หรือเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว ส่วนจะเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิมมาอยู่ก่อนนั้น ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน บ้างก็ว่าไทยพุทธ บ้างก็ว่าไทยมุสลิม บ้างก็ว่ามาอยู่พร้อมๆกัน ครอบครัวไทยพุทธกลุ่มแรกเป็นคนมาจาก หมู่ 3 บ้านเกาะแก้ว (ชื่อสมมติ) เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่แถว “ท่าออก” ส่วนไทยมุสลิมเป็นกลุ่มที่มาจากตำบลเทพาของอำเภอเทพาบ้าง มาจากตำบลนาทับ อำเภอนะบ่าง เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณ “ในบ้าน” ทั้งครอบครัวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่มาอยู่ในระยะแรกๆนั้น ได้ชักชวนญาติพี่น้องและเพื่อนๆมาอยู่มากขึ้น แต่งงานมีลูกมีหลาน จำนวนครอบครัวก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในกลุ่มชาวบ้านไทยพุทธบ้านท่าออกจึงเป็นเครือญาติเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับกลุ่มไทยมุสลิมในบ้านก็ล้วนเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมด ส่วนที่ไม่ใช่เครือญาติก็จะไปเป็นเพื่อนฝูงที่ชักชวนกันมาหรือเป็นคนนอกพื้นที่ที่แต่งงานกับในพื้นที่แล้วเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน

ที่มาของชื่อบ้านน้ำเปรี้ยว นั้นเล่ากันมาหลายทาง ข้อมูลจากบันทึกเรื่องเล่าของผู้สูงอายุไทยพุทธที่คนในครอบครัวของครูนพ นำมาให้ มีการบันทึกไว้ว่า

“คืนหนึ่งของเดือนเมษายน เมื่อร้อยกว่าปีในอดีตกาล ชายผู้เฒ่าวัย 70 ปี ได้เดินทางจากบ้านไปทำธุระที่บ้านเกาะแก้ว เมื่อเสร็จธุระก็เดินทางกลับบ้าน คืนนั้นเป็นคืนเดือนหงาย พระจันทร์เต็มดวง ปีนันมันช่างแล้งสุดๆ ชาวบ้านที่นี่ต้องอดน้ำ ขณะเดินทางกลับมาโดยอาศัยทางรถไฟ ใกล้จะถึงบ้านต้องข้ามสะพานรถไฟ (ปัจจุบันเรียกว่าสะพานดำ ในหูได้ยินเสียงปลา มันกำลังกระเสือกคังเป็นระยะๆอยู่ในพงหญ้าไม่ไกลจากสะพานมากนัก ชายผู้เฒ่าก็หยุดเงี้ยว ฟัง ฟัง ฟัง มันก็เป็นเสียงปลานั้นแหละ แต่มาขึ้นนึกคิดพิเคราะห์ดู เมื่อตอนกลางวันเราก็มามีเสียงวัวอยู่แถวนี้ไม่เห็นตรงไหนมีบ่อน้ำ ทำให้คิดไปอีกแง่ว่าคงเป็นผีหลอก เมื่อคิดคังนั้นก็เลยรีบเดินจ้ำอ้าวเข้าบ้าน

เช้าตื่นขึ้นมาก็นำวัวออกไปเลี้ยงที่ทุ่งก็เลยเดินไปค้นหาแหล่งที่มาของเสียงเมื่อคืนเพื่อให้หายกังวลใจว่ามันเป็นผีหรืออะไรกันแน่ เลยไปเจอบ่อน้ำเล็กๆซึ่งอยู่ในพงหญ้า แต่หามีปลาไม่แม้แต่ตัวเดียว น้ำในบ่อใสมากเสมือนตาตุ๊กแตน สันนิษฐานว่าคงมีคนขุดไว้เมื่อก่อนๆเพื่อไว้ให้วัวกิน ผู้เฒ่าจึงนั่งยองๆลงริมบ่อพร้อมทั้งยื่นมือทั้งสองข้างในบ่อเพื่อที่จะล้างหน้าล้างตา และชิมรสดูแต่ปรากฏว่ามันส้มเปรี้ยวไม่สามารถดื่มได้ จึงได้แต่ล้างมือล้างเท้า แต่ต้องตกตะลึงเมื่อแหวนทองที่อยู่ในมือข้างซ้ายซึ่งเคยมีหมอง กลับสะอาดใสเปล่งปลั่งเป็นประกายเหมือนใหม่

เมื่อกลับถึงบ้านก็เล่าเหตุการณ์ นี้ให้ใครต่อใครฟังไปทั่ว จากนั้นเมื่อจะพาวัวไปเลี้ยงเพื่อนบ้านก็มักจะถามว่า“วันนี้พาวัวไปเลี้ยงที่ไหน” ชายผู้เฒ่าก็จะพูดตอบว่า “โน้นที่ข้างบ่อน้ำเปรี้ยว(ชื่อสมมติ)” ที่ตรงนั้นเลยมีชื่อติดปากแก่คนทั่วไปว่า “บ่อน้ำเปรี้ยว (ชื่อสมมติ)” หลังจากนั้น

เมื่อได้มีกฎหมายการปกครองท้องถิ่นขึ้นมา ชุมชนแห่งนี้จึงขอใช้ชื่อหมู่บ้านตัวเองว่า บ้านน้ำเปรี้ยว (ชื่อสมมติ)”

เรื่องเล่าอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้ไปศึกษาประวัติหมู่บ้านบันทึกไว้ มีว่า “เมื่อเริ่มมีการสร้างทางรถไฟ มีคนงานคนหนึ่งได้ขุดดินไปเจอเหรียญบาทที่มีสีดำ เอาไปล้างอย่างไรก็ไม่ออก เขาเดินไปเจอบ่อน้ำเล็กบ่อหนึ่ง จึงเอาเหรียญนั้น โยนลงไป ปรากฏว่าเหรียญนั้นกลายเป็นสีแดง เลยเอาน้ำในบ่อมาชิม น้ำนั้นมีรสเปรี้ยว เขาเลยเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง จากนั้นเลยเรียกที่นั่นว่า “บ่อน้ำเปรี้ยว” (ชื่อสมมติ) เป็นต้นมา”⁴⁵

3. อาชีพและเศรษฐกิจของคนในชุมชน

สมัยก่อนบ้านน้ำเปรี้ยวมีสภาพเป็นป่ารกทึบ ชาวบ้านเรียกว่าเป็น “ป่าแก่” ยังมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มาก เช่น เสือ กวาง กระเจิง และตะกวดตัวใหญ่ๆ คราวเรือนที่มาอยู่ที่มาอยู่ในระยะแรกๆ ทั้งคนไทยพุทธและไทยมุสลิมทำไร่ ทำนา ปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์จำพวก วัว ควาย ไก่ แพะ ส่วนปลานั้นสามารถหาได้ตามแหล่งน้ำต่างๆ ชาวบ้านเล่าว่าสมัยก่อนข้าวปลาสมบูรณ์ โต๊ะกอดีมีผู้สูงอายุไทยมุสลิมคนหนึ่งบอกว่า “อาหารการกินของที่นี่เลี้ยงคนเทพาได้ทั้งอำเภอ” เดิมชาวบ้านเลี้ยงควายไว้ไถนาเป็นหลัก เมื่อควายตายลงก็เป็นอาหาร แต่เนื่องจากคนส่วนใหญ่ไม่นิยมกินเนื้อควาย จึงนิยมเลี้ยงวัวมากกว่า (รูปที่ 13) เพราะไถนาได้ด้วยและเป็นอาหารที่คนส่วนใหญ่นิยมกินกันมากกว่าควาย ลูกปลอดชาวไทยพุทธเล่าว่า ระยะต่อมาเริ่มมีเครื่องจักรไถนาเข้ามาแทนแรงงานวัว ควาย จึงมีอาชีพการรับจ้างไถนาด้วยเครื่องจักรเล็กเกิดขึ้นจำนวนมาก สมัยแรกๆค่าจ้างไถนาไร่ละ 50-60 บาท จนเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 100 บาทเศษ แต่อาชีพนี้ก็ค่อยๆหายไปเมื่ออาชีพทำนาลดลงเรื่อยๆเพราะเป็นอาชีพที่ลงทุนลงแรงมากและผลตอบแทนน้อย จากเอกสารที่มีผู้ศึกษาไว้⁴⁵ กล่าวถึงอาชีพใหม่ที่เข้ามา ในปี พ.ศ. 2510 คือ อาชีพสวนยาง

การทำสวนยางเป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าทำนา ชาวบ้านจึงหันไปทำอาชีพสวนยางกันมากขึ้น ปล่อยให้พื้นที่ว่างเปล่าและเป็นทุ่งเลี้ยงวัวซึ่งยังคงเป็นอาชีพที่ยังเหลืออยู่และเลี้ยงกันมากขึ้น โดยเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมจากการทำสวนยาง เกือบทุกหลังคาเรือนจะมีวัวเลี้ยงไว้อย่างน้อยหนึ่งตัว ลูกวาดชาวไทยพุทธบอกว่าวัวเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย ต้นทุนต่ำ ใช้เวลาประมาณหนึ่งปีก็ขายได้ราคาเป็นหมื่น ผู้สูงอายุทั้งชายหญิงก็เลี้ยงได้ ส่วนลูกว้นกับป่าลาชาวไทยพุทธบางคนถือว่าเลี้ยงวัวไว้ออกกำลังกาย เช่น ได้เดินจูงวัวพาวัวไปล่าม ได้ตักน้ำให้วัวดื่ม ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2532 มีอาชีพอีกอาชีพหนึ่งเข้ามาในหมู่บ้าน คือ อาชีพเลี้ยงเป็ดไก่ เพื่อขาย⁴⁵ คนที่เคยรับจ้างไถนาเปลี่ยนอาชีพไปเลี้ยงไก่ แต่ไม่นานอาชีพเลี้ยงไก่ก็ซบเซาลงไป มีแต่เล้าไก่ร้างที่เลิกกิจการไปแล้ว (รูปที่ 14) เนื่องจากขาดทุน เพราะไก่เป็น โรคและตายไป

เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันอาชีพหลักของชาวบ้านที่นี่ คือการทำสวนยาง (รูปที่ 15) ควบคู่ไปกับ เลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม

รูปที่ 13 อาชีพเลี้ยงวัวในหมู่บ้าน

รูปที่ 14 สภาพของโรงเรียนเลี้ยงไก่ร้างที่ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่

รูปที่ 15 สวนยางของชาวบ้านบริเวณที่ราบเนินเขา

จากการสำรวจข้อมูลของหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งสมัยนั้นมีทั้งหมด 134 ครอบครัว พบว่าคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเกือบทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,500-4,166 บาท⁴⁵ รายละเอียดการถือครองที่ดิน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัว เป็นดังนี้ (ตารางที่ 3 และ 4)

ตารางที่ 3 จำนวนที่ดิน และจำนวนครอบครัว

จำนวนที่ดิน (ไร่)	จำนวนครอบครัว
1-5	22
6-10	42
11-12	46
21-50	13
> 50	11

ตารางที่ 4 รายได้เฉลี่ยต่อปี และจำนวนครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อปี	จำนวนครอบครัว
5,001-10,000	2
10,001-20,000	8
20,001-30,000	28
30,001-50,000	85
50,001-100,000	11

จากการที่อาชีพส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้าน คือ การทำสวนยาง ดังนั้นเมื่อพูดถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวใด ชาวบ้านจะตัดสินว่ามีฐานะร่ำรวย ปานกลาง ยากจนหรือลำบาก ตามจำนวนสวนยางที่มีอยู่ และจะสัมพันธ์กับจำนวนลูกที่จะได้รับส่วนแบ่งมรดกด้วย เช่น คนที่มีสวนยาง 2-3 ไร่ กรีดยางของตนเองไม่พอกิน ต้องรับจ้างกรีดยางของคนอื่น ถือว่าฐานะยากจนหรือลำบาก คนที่มีพอกินพอใช้ ไม่ต้องรับจ้างกรีดยาง ไม่ต้องต้องกู้ยืมคนอื่น มีที่ดินแบ่งให้ลูกได้คนละ 20 ไร่ ถือว่าฐานะปานกลาง ส่วนคนที่ร่ำรวย คือ คนที่มีสวนยางเป็นร้อยๆ ไร่ แบ่งให้ลูกได้คนละ 50 ไร่ ขึ้นไป มีเงินเหลือเก็บมากๆ ถือว่าฐานะร่ำรวย เช่น คนที่มีสวนยาง 100 ไร่เท่ากัน คนที่มีลูก 2 คน จะรวยกว่าคนที่มีลูก 5 คน เพราะแบ่งสวนยางให้ลูกได้คนละ 50 ไร่ หญิงไทยมุสลิมวัย 63 ปี คนหนึ่งได้ให้ความหมาย ของคนที่ฐานะร่ำรวย ปานกลาง และยากจนว่า

“คนรวย คือ คนที่มีสวนยางหลายๆ เป็นร้อยๆ ไร่ แบ่งให้ลูกได้คนละ 50 ไร่ ขึ้นไป มีเครื่องมือเครื่องใช้

ปานกลาง คือ พอได้ทำ พอได้กิน ไม่ต้องทำจ้างเพื่อน มีที่ดินแบ่งให้ลูกได้คนละ 20 ไร่

คนจน คือ ทำจ้างเพื่อน ไม่มีสวนยางของตนเอง”

ส่วนหญิงไทยมุสลิม วัย 37 ปี คนหนึ่ง บอกว่า

“คนรวย คือคนที่มีสวนยางเป็นร้อยๆ ไร่ มีเงินเหลือเก็บเยอะๆ”

“คนพอมีพอกิน คือ คนที่กินไม่ขัด จ่ายไม่ขัด ไม่ต้องไปยืมเงินคนอื่น”

“คนจน คือ คนที่ไม่มีสวนยาง มีสวนยางน้อย บางคนก็มี สองสามไร่ บางคนก็มีสี่ห้าไร่ ส่วนมากจะตัดยางจ้าง หรือคนที่ขี้เกียจ”

ในทำนองเดียวกัน สามีภรรยาไทยพุทธครอบครัวหนึ่ง บอกว่า

“คนที่ลำบาก หมายถึง คนที่รายได้น้อย ตัดยางจ้าง”

“คนพอมีพอใช้ หมายถึง ไม่อด อยากได้อะไรก็ได้สิ่งนั้น ถ้าลูกอยากได้อะไรก็ซื้อให้ ได้ ไม่ต้องไปกู้ยืมคนอื่น”

“คนยังสั๊กหิด (มีฐานะดี) คือ คนที่มีฐานะมั่นคง รายได้ดีกว่า”

ครูนพบบอกว่าภาพรวมสถานะทางเศรษฐกิจของบ้านน้ำเปรี้ยวจัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นไทยพุทธกับไทยมุสลิม พบว่าส่วนใหญ่ไทยพุทธมีฐานะทาง

เศรษฐกิจค่อนข้างดีกว่า ครอบครัวที่ฐานะลำบากมีจำนวนน้อยกว่า ส่วนไทยมุสลิมมีจำนวนครอบครัวที่ฐานะลำบากมีมากกว่า ข้อสังเกตที่เห็นได้ชัด คือ ไทยมุสลิมมีสวนยางของตนเองเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ส่วนอีกร้อยละ 50 รั้งจ้างกรีดยาง ส่วนไทยพุทธมีสวนยางของตนเองเกือบทุกครัวเรือน เมื่อมองภาพรวมทั้งหมู่บ้านซึ่งมีประชากรไทยมุสลิมมากกว่าไทยพุทธ ทำให้ฐานะเศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางฐานะลำบากหรือยากจน

4. วิถีชีวิตของชาวสวนยาง

วิถีชีวิตของชาวสวนยางที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บศึกษา อยู่ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวบ้านไปกรีดยางได้ เนื่องจากฝนไม่ใช้ฤดูฝน ปลูกตลอด ซึ่งเป็นผู้สูงอายุไทยพุทธคนหนึ่งเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวสวนยางให้ฟังว่า ชาวบ้านที่นี่จะเริ่มปลูกกล้าต้นยางพาราประมาณเดือนมิถุนายนเพราะเป็นช่วงหน้าฝน ปลูกเสร็จก็กลบหลุม ไม่ต้องรดน้ำ เพียงแต่ดูแลเรื่องปุ๋ยและวัชพืช ในช่วงแรกจะใส่ปุ๋ย 3 เดือนครั้ง เมื่อต้นยางโตขึ้น มีความสูงพ้นศีรษะจะใส่ปุ๋ย 6 เดือนต่อครั้ง และเมื่อต้นยางอายุประมาณ 3 ปี จะใส่ปุ๋ยที่บริเวณทางเดินระหว่างแถวสวนยาง เพราะรากของต้นยางแผ่ขยายออกมาถึงบริเวณนั้น ในช่วงสามปีแรกคอยดูแลอย่าให้ต้นยางแตกกิ่งหรือแตกแขนงออกทางด้านข้าง ถ้ามีก็ต้องปลิดกิ่งหรือตัดแขนงนั้นทิ้ง เพื่อให้ต้นยางมีหน้ายางยาว และมีลำต้นกลม ตรง เวลากรีดยางจะทำได้ง่ายและได้น้ำยางปริมาณมาก เมื่อต้นยางอายุ 7 ปี ก็สามารถกรีดยางขายได้แล้ว จากนั้นก็คอยดูแลป้องกันศัตรูพืชตัวสำคัญ คือ หนอนที่จะกินใบอ่อนของต้นยางในช่วงผลัดใบ

เนื่องจากการเก็บน้ำยางและการขายน้ำยางในแต่ละวันต้องทำให้เสร็จสิ้นภายในเวลาก่อนเที่ยง หรือ 11.00 น. ดังนั้นวิถีชีวิตของคนที่นี่จึงเริ่มขึ้นตั้งแต่ยังไม่มีการสว่างจากดวงอาทิตย์ ช่วงที่ไปกรีดยางตอนยังไม่สว่างต้องใช้ตะเกียงแก๊สส่องชาวบ้านเรียกว่า “ไปโหล่ยาง” (รูปที่ 16) แต่ถ้าไปกรีดยางตอนสว่างแล้วไม่ต้องใช้ตะเกียง เรียกว่า “ไปตัดยาง” อาชีพสวนยางเป็นอาชีพที่ไม่จำกัดว่าผู้หญิงหรือผู้ชายทำได้ดีกว่า ขึ้นอยู่กับความขยัน ความถนัด และภาระในครอบครัว บางครอบครัวทั้งสามีและภรรยาไปโหล่ยางพร้อมกัน บางครอบครัวสามีไปโหล่ยางก่อน ส่วนภรรยาคอยตามไปตัดยางที่หลังเนื่องจากมีภาระเรื่องลูกหรือเพราะมีสวนยางไม่มากหรือบางครอบครัวภรรยาไปโหล่ยาง ส่วนสามีคอยตามไปตัดยาง เพราะสามีไม่ถนัดงานสวนยางเนื่องจากเป็นคนต่างถิ่น ภรรยาจึงทำได้ดีกว่า

ช่วงเข้ามิดที่ไปกรีดยางนั้น ชาวบ้าน (หมายถึงทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม) จะไม่อาบน้ำ เพียงแต่ล้างหน้าและบ้วนปาก บางคนก็แปรงฟัน บางคนก็ไม่แปรง ก่อนไปสวนยาง

บางคนไม่รับประทานอะไรเลย แต่บางคนก็ทานขนมปังและดื่มกาแฟ เสื้อผ้าสำหรับสวมใส่ไปสวนยางมักจะใช้เสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว ส่วนรองเท้าก็จะใช้ชนิดที่หุ้มสูงถึงเข่าเพื่อช่วยป้องกันยุงและหนอน เสื้อผ้าจะใส่ชุดซ้ำเพียงชุดเดียวเนื่องจากชุดที่ใส่ไปสวนยางจะเป็นน้ำยางสกปรกและซักไม่ออก

รูปที่ 16 ชาวบ้านกำลังโหล่ยาง (กรีดยางตอนฟ้ายังไม่สว่าง)

การจะตื่นไปสวนยางเวลาใดขึ้นอยู่กับจำนวนต้นยางที่จะต้องกรีดว่ามีมากหรือน้อย คนที่ต้องกรีดยางจำนวนมากมักจะออกจากบ้านประมาณ 02.00 น.- 05.00 น. กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาไปสวนยางในเวลาต่างๆกัน เช่น รุสนาชาวไทยมุสลิมและมะลิวัลย์ชาวไทยพุทธ มีสวนยาง 12 ไร่ มักจะไปสวนยางเวลาประมาณ 02.00 น.- 03.00 น. คอริยะ ชาวไทยมุสลิมสวนยาง 10 ไร่ และไปกรีดยางของพี่สาวอีก 3 ไร่ ไปพร้อมกับสามีตอนเที่ยงคืน หรือ 01.00 น. ส่วนรอชียะ ชาวไทยมุสลิมมีสวนยางเพียง 3 ไร่ ไม่ได้รับจ้างกรีดยาง และเนื่องจากลูกยังเล็ก (อายุ 11 เดือน) สามีจึงไปกรีดยางก่อนตอนเวลาประมาณ 03.00 น.- 04.00 น. และรอชียะตามไปตอน 06.00น. เช่นเดียวกับฮาชาติชาวไทยมุสลิมที่ยางของตนเองยังกรีดไม่ได้ สามีจึงไปรับจ้างกรีดยางคนเดียว ตอนเวลาประมาณ 02.00น.- 03.00น. เนื่องจากลูกของฮาชาติก็ยังไม่โต (อายุ 8 เดือน) ยังกินนมแม่ฮาชาติจึงไม่ต้องไปกรีดยาง แต่ไปช่วยสามีเก็บน้ำยางตอนเช้า ส่วนเขวภาชาวไทยพุทธนั้นแม้จะมีสวนยางน้อยแต่จะเหน็ดเหนื่อยกว่าคนอื่นๆเพราะต้องออกจากบ้านตั้งแต่ 23.00 น. เนื่องจากมีภาระเรื่องหนี้สิน ต้องรับจ้างกรีดยางที่สวนยางบ้านเกาะแก้ว ถึง 2 แห่งด้วยกัน

ชาวบ้านจะกรีดยางเสร็จเวลาประมาณ 6 .00 น. ช่วงที่รอให้น้ำยางไหลลงภาชนะที่รองรับนั้น คนที่สวนยางอยู่ไม่ไกลจากบ้านก็จะกลับมาบ้านก่อน เป็นช่วงที่กลับมาเพื่อจัดการเรื่องวัวและเรื่องลูก เช่น พาวัวไปผูกไว้ให้กินหญ้า ส่วนใครที่มีลูกเล็กก็ได้กลับมาดูแลให้ลูกกินนมหรือดูแลให้ลูกที่อยู่ในวัยเรียนรับประทานอาหารเช้าและเตรียมข้าวห่อให้ลูกไปโรงเรียน ส่วนตนเองก็ทานอาหารมื้อเช้า ด้วย เช่น มะลิวัลย์ รุสนา และคอริยะ จะกลับมาบ้านในระหว่างรอเก็บน้ำยาง เพราะสวนยางอยู่ไม่ไกล ส่วนเขวภาไปกรีดยางที่สวนยางไกลบ้าน จึงนำข้าวห่อไปทานมื้อเช้าในสวนยาง และไม่สามารถดูแลอาหารการกินของลูกในช่วงเช้าได้ หากเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านในช่วงเช้าเวลาประมาณ 10.00น.-11.00น. จะเห็นภาพชาวบ้านในชุดทำงานสวนยางทั้งผู้หญิงและผู้ชายขี่รถจักรยานยนต์บรรทุกเกลลอนน้ำยางกันอย่างขวักไขวบนถนนด้วยความชำนาญ สามารถใช้มือข้างเดียวบังคับรถได้ เพราะถ้าขี่คนเดียวมืออีกข้างต้องถือเกลลอนที่เตรียมไปใส่น้ำยาง

จุดรับซื้อน้ำยางในหมู่บ้านมีทั้งหมด 4 แห่ง เป็นของคนในหมู่บ้านด้วยกันเองมีทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม อยู่แถว “ท่าออก” 3 แห่ง และ “ในบ้าน” 1 แห่ง (รูปที่ 17)

รูปที่ 17 จุดรับซื้อน้ำยางบริเวณ “ท่าออก”

การขายน้ำยางที่จุดรับซื้อน้ำยางต้องทำให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 11.00 น. เพราะหลังจากนั้นคนที่รับซื้อจะต้องนำน้ำยางไปขายภายในเวลาไม่เกิน 12.00 น. ลุงปลอดกับป้าแดงบอกว่าปัจจุบันนี้ชาวบ้านนิยมขายน้ำยาง ไม่นิยมทำยางแผ่นขายเหมือนในอดีต เพราะการทำยางแผ่นต้องใช้เวลามากกว่า แต่การขายเป็นน้ำยางทำให้เสร็จงานเร็ว ได้พักผ่อนเร็ว ทำให้ชาวบ้านมีเวลาพักผ่อนมากกว่า และได้ใช้เวลาที่เหลือไปทำอย่างอื่นได้ หลังจากเสร็จสิ้นจากการขายน้ำยางแล้วเป็นอันเสร็จงานของชาวสวนยางในวันนั้น เวลาที่เหลือใครจะทำอะไรก็ได้แต่อย่าช้ำหรือแล้วแต่ภาระหน้าที่ของแต่ละคน เสร็จจากงานสวนยางชาวสวนส่วนใหญ่ก็จะอาบน้ำอาบท่า แปรงฟัน สำหรับแม่ที่มีลูกเล็กนั้น ช่วงอาบน้ำตอนเที่ยงจะเป็นช่วงเวลาที่แม่กับลูกเล็กที่ยังไม่เข้าโรงเรียนจะได้อาบน้ำ แปรงฟันพร้อมกัน หลังจากนั้นก็จะรับประทานอาหารมื้อกลางวัน แล้วก็นอนหลับพักผ่อนช่วงประมาณ 13.00 น. -15.00 น. ซึ่งเด็กก็นอนพักผ่อนเช่นกัน หลังตื่นนอนตอนบ่าย ประมาณ 15.00 น. - 16.00 น. ชาวสวนก็จะทำงานส่วนตัวต่างๆ หรือไปทำธุระข้างนอก ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านพอจะมีเวลานั่งจับกลุ่มคุยกันหรือเลี้ยงลูกด้วยกันในช่วงนี้ (รูปที่ 18) หรือบางคนก็พาหลานไปเที่ยว

รูปที่ 18 กลุ่มผู้หญิงนั่งเลี้ยงลูกด้วยกันในตอนเย็น

เวลาตั้งแต่ช่วงบ่ายถึงค่ำจนเข้านอนจะเป็นเวลาที่แม่ได้อยู่กับลูกโดยตลอด เช่น คอริยะ รุสนา รอซียะ มะลิวัลย์ เขียวภา และเอมอร ทุกคนมีเวลาให้กับลูกเต็มที่หลังจากกลับจากสวนยาง ดังนั้นหากเข้าไปในหมู่บ้านช่วงบ่ายถึงเย็นมักจะมีผู้หญิงพาเด็กนั่งรถจักรยานยนต์ ตั้งแต่เป็นเด็กอ่อนที่ต้องมีคนอุ้มก็จะมีคนนั่งซ้อนท้ายอุ้มไป หรือเด็กโตขึ้นมาหน่อยแม่อุ้มเองได้ แม่ก็จะขี่รถจักรยานยนต์ด้วยมือข้างเดียว อีกมือหนึ่งอุ้มลูก หรือถ้าเด็กเริ่มยืนหรือเดินได้ เด็กก็จะยืนตรงที่ว่างด้านหน้า ซึ่งทั้งเด็กและแม่หรือพ่อในหมู่บ้านนี้ใช้รถจักรยานยนต์กันอย่างชำนาญ แต่บางคนก็นอนพักผ่อนหรือเล่นกับลูกที่บ้าน

หลังพักผ่อนหรือใช้เวลาอยู่กับลูกแล้วก็จะเป็นเวลาทำงานต่อ งานที่ทำในช่วงบ่ายถึงเย็น จะมีลักษณะคล้ายๆกัน เช่น บางคนก็จะลับมีดสำหรับไปกรีดยางในวันรุ่งขึ้น คนที่เลี้ยงวัวก็ไปตัดหญ้าให้วัว หรือพาวัวไปล่ามที่ใหม่เพื่อเปลี่ยนที่ให้วัวกินหญ้า หน้าที่ตัดหญ้าให้วัวมักจะเป็นของสามี แต่บางครั้งภรรยาช่วยกันทั้งสามีและภรรยา ช่วงเย็นประมาณ 17.00 น. ผู้หญิงก็จะเตรียมหุงหาอาหาร ซึ่งเวลาอาหารค่ำจะอยู่ในช่วง 18.00น.-20.00 น. จากนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะเข้านอนประมาณ 20.00 น.-21.00น. เพราะต้องตื่นไปสวนยางแต่เช้ามีด เป็นวิถีชีวิตที่วนเวียนอยู่แบบนี้ โดยชาวบ้านจะมีช่วงกรีดยางประมาณ 3-4 วัน และมี “วันหยุดยาง” 1 วันสลับกันไป “วันหยุดยาง” หมายถึง วันที่ต้องหยุดพักการกรีดยางให้ต้นยางมีน้ำยางออก จึงจะไปกรีดยางได้อีก ซึ่งวันหยุดยางของแต่ละคนจะไม่ตรงกัน

สำหรับผู้สูงอายุที่ยังทำงานได้ก็ไปกรีดยางเช่นกัน ส่วนคนที่ทำไม้ไผ่ก็อยู่บ้าน ตอนเช้าบางคนก็ช่วยดูแลลูกหลานที่พ่อแม่ฝากให้เลี้ยง (รูปที่ 19) พอช่วงบ่ายพ่อแม่เด็กมารับลูก กลับไปก็จะว่างและจะนั่งพูดคุยกัน ส่วนคนที่ไม่มีลูกหลานให้เลี้ยงก็มักจะทำงานเล็กๆน้อยๆอยู่กับบ้านตามที่พอมิรีแรงจะทำได้ บางคนก็เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่เป็นการเพิ่มรายได้ช่องทางหนึ่ง

รูปที่ 19 ผู้สูงอายุกำลังเลี้ยงดูหลาน

จากบริบทของชุมชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ของชุมชนสวนยางในชนบทแห่งนี้ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านในชุมชนนี้มีวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีเรื่องเล่าทางสังคม มีการเริ่มก่อตั้งชุมชนจากคนกลุ่มเล็กๆ และค่อยๆขยายขนาดของสังคมใหญ่ขึ้น สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆกัน คือ โครงสร้างทางสังคมที่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยวัฒนธรรมและการสร้างระเบียบทางสังคม อันได้แก่ การสร้างความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคมตลอดจน สถานภาพและบทบาททางสังคม วัฒนธรรมบริโภค รวมถึงสถาบันอนามัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั่วไปและสุขภาพช่องปากของคนในชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัย ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป และในการศึกษานี้ได้ศึกษาครอบครัวไทยพุทธจำนวน 4 ครอบครัว และครอบครัวไทยมุสลิมจำนวน 5 ครอบครัว ในชุมชนแห่งนี้ เพื่อเจาะลึกในกระบวนการเลี้ยงดูเด็กที่สัมพันธ์กับสุขภาพช่องปากและเงื่อนไขต่างๆที่สัมพันธ์กับกระบวนการเลี้ยงดูเด็กดังกล่าว